

Asia: VN/14777/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle sairauspäivärahan muutoksia ja sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavoitinta koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa sosiaaliturvarahastoihin kohdistuvien säästöjen kanavoinnista?

Hallitus on tehnyt aiemmin ja edelleen tekemässä useita muutoksia työttömyysturvalainsäädäntöön. Näiden muutosten seurauksena etuuskulut työttömyysturvassa alenevat, mutta säästö kohdistuu erityisesti Työllisyysrahaston rahoittamaan osuuteen etuuskuluista. Työllisyysrahaston rahoitus tulee työnantajilta ja työntekijöiltä kerättävistä työttömyysvakuutusmaksuista, joten muutoksilla ei ole kyetty merkittävästi saavuttamaan hallitusohjelmassa tavoiteltuja valtion menosäästöjä. Tämän vuoksi hallitus on nyt päättänyt esittämään sairausvakuutusjärjestelmään muutoksia, joiden tavoitteena suurelta osin on kanavoida työttömyysturvajärjestelmään tulleet säästöt sairausvakuutusjärjestelmän rahoitukseen tehtävin muutoksin pienentämään valtion menoja sosiaalivakuutusjärjestelmässä.

Pidämme tärkeänä hallituksen tavoitetta pyrkiä vahvistamaan julkista taloutta ja pienentämään valtion velkataakkaa menosopeutuksilla. Pidämme kuitenkin erikoisena ratkaisua, jossa työttömyysturvajärjestelmään tehtyjen uudistusten kautta saatava säästö kanavoidaan sairausvakuutusjärjestelmään tehtävillä muutoksilla. Kyse on kahdesta erillisestä järjestelmästä, joiden rahoitusperiaatteet eivät ole aiemmin seuranneet toisiaan, eikä näin ole tarkoitus tapahtua myöskään tulevaisuudessa. Nyt tehtävän kanavoitintarvikaisen vaikutusten on tarkoitus toteutua täysimääräisesti vuoden 2025 aikana, mutta sairausvakuutuksen rahoitukseen tehtävät muutokset ovat pysyviä. Koska työttömyysturvan ja sairausvakuutuksen menoihin vaikuttavat pääosin hyvin erilaiset tekijät, ovat muutosten pitkäaikaisvaikutukset esimerkiksi työllistämisen kustannuksiin epävarmat. Tästä syystä emme kannata nyt esitettyjä muutoksia.

Lausuttavaa sairauspäivärahan laskentakaavan muuttamisesta?

-

Lausuttavaa taloudellisista vaikutuksista?

-

Lausuttavaa työllisyysvaikutuksista?

-

Lausuttavaa vaikutuksista kotitalouksiin?

-

Lausuttavaa vaikutuksista yrityksiin ja muihin työnantajiin?

Esitysluonnoksessa arvioidaan, että pienten työnantajien tavoin YEL-vakuutettujen yrittäjien vero- ja maksurasitus kiristyy kanavoinnin seurauksena hieman. Yrittäjät eivät maksa työttömyysvakuutusmaksua, eivätkä siten hyödy sen alenemisesta. Osana kanavointia yrittäjien sairaanhoitovakuutusmaksu nousisi ja yrittäjän päivärahamaksu laskisi. Nyt ehdotetut maksumuutokset kiristävät yrittäjien vero- ja maksurasitusta noin 0,2 prosenttiyksiköllä. Yrittäjien YEL-työtulojen mediaani oli Eläketurvakeskuksen tietojen mukaan 17 610 euroa vuonna 2023. Ehdotettujen muutosten voidaan arvioida kasvattavan keskimääräisen yrittäjän maksurasitusta noin 3 eurolla kuukaudessa. Lisäksi vuoden 2024 alussa toteutettu kanavointiratkaistu kiristys myös hieman yrittäjien ansiotulojen verotusta. Yrittäjiin kohdistuva maksurasituksen nousu on arviolta yhteensä noin 7 miljoonaa euroa.

Ehdotetut muutokset on tehty tavoitellen sitä, että valtiolle tulisi säästää ja toisaalta vakuutettujen ja työnantajien maksutaakka ei merkittävästi kiristyisi, kun huomioidaan myös työttömyysturvaan tulleet muutokset. Yrittäjien kohdalla tavoite ei kuitenkaan täyty vaan yrittäjien maksurasitus tulee kasvamaan. Vaikka kiristys ei ole kovin suuri, ei tämä ole perusteltua tilanteessa, jossa yrittäjien toimintaan kohdistuu jo yleinen hintojen nousu, verotuksen kiristyminen, YEL-vakuutusmaksujen nousu ja yleisen arvonlisäverokannan nosto.

Esityksessä on myös jätetty kokonaan erikseen huomioimatta itselleen palkkaa maksavien yrittäjien velvollisuus maksaa työnantajan sairausvakuutusmaksua itselleen maksamisensa palkkojen perusteella. Heidän kohdallaan maksurasitus tulee kiristymään vielä enemmän kuin muilla yrittäjillä. Suomen Yrittäjät on jo pitkään vaatinut ko. maksuvelvoitteen poistamista, sillä se ei ole vakuutusperiaatteen mukainen. Ko. maksu ei mene yrittäjän omien etuuksien rahoittamiseen, vaan työntekijäasemassa olevien henkilöiden turvaan. Jos esitys tullaan antamaan eduskunnalle, tulee tämä epäkohta samalla korjata ja ottaa siitä aiheutuvat seuraukset huomioon kanavointiratkaistussa.

Lausuttavaa vaikutuksista viranomaisiin?

-

Lausuttavaa muista yhteiskunnallisista vaikutuksista?

-

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

-

Muuta lausuttavaa esityksestä?

-

Hellsten Harri
Suomen Yrittäjät ry